

**Plaatsingslijst van het archief van Louis Varlez (1872, 1882, 1884, 1892-1923,
1929)**

(S/1987/010)

Hilde Cuelenaere
Jenny Franssen
Michel Vermote

INLEIDING

Louis Varlez (Antwerpen, 26 november 1868) was een zeer sociaal bewogen figuur. Als jonge jurist was hij lid van de Société Libérale pour l'Etude des Sciences et des Oeuvres Sociales, een denktank van progressieve liberalen die door studie en debat sociale verbeteringen beoogden. Varlez legde zich vooral toe op de studie van de Gentse arbeiderswereld. Hij was reeds vroeg geïnteresseerd in het probleem van de werkloosheid en van de steunverlening aan werklozen. Hij is de initiator van wat later het "système gantois" werd genoemd. Het bestond in de oprichting van een gemeentelijk werklozenfonds dat nauw samenwerkte met de private, meestal syndicale werkloosheidskassen. Als actief lid van de Association Internationale pour la Protection Légale des Travailleurs stichtte hij in 1910 L'Association Internationale pour la Lutte contre le Chômage waarvan hij eerst secretaris-generaal en later voorzitter was. Daarnaast legde hij als hoogleraar in de Rechten een drukke wetenschappelijke bedrijvigheid aan de dag. Na de Eerste Wereldoorlog begon hij een loopbaan als internationaal ambtenaar. Reeds in 1919 maakte hij deel uit van het secretariaat van de Volkenbond als directeur van de afdeling arbeidsvraagstukken. Tijdens hetzelfde jaar was hij eveneens lid van de Belgische delegatie bij de vredesconferentie te Parijs. Als deskundige in arbeidsvraagstukken nam hij deel aan de Internationale Arbeidsconferentie van Washington. Kort nadien werd hij overgeplaatst naar het Internationaal Arbeidsbureau als leider van de diensten werkloosheid en immigratie. Na zijn opruststelling ondernam hij een wereldreis met het oog op de verdere studie van internationale arbeidsvraagstukken. Varlez stierf op 20 oktober 1930. Hij heeft een groot aantal publicaties op zijn naam staan.

Het archief van Louis Varlez was geruime tijd in het bezit van zijn kleinzoon. Via Guy Vanthemsche en Peter Scholliers is het in toenmalige AMSAB terechtgekomen. Het is een rijk archief met stukken over een aantal belangrijke items die de belangstelling van Varlez wegdroegen. Zo zijn er enkele mooie pamfletten over de Gentse socialistische vakbonden zoals de Metaalbewerkersbond, de Vereenigde Katoenbewerkers, de Vlasbewerkers- en bewerksters. Voor de Gentse Metaalbewerkersbond is er de onuitgegeven studie van L. Varlez over de lonen in de Gentse metaalnijverheid (1898, 1899). Daarnaast is er zeer veel materiaal over de openbare onderstand en de liefdadigheid, waaronder statuten van liefdadigheidsinstellingen, verslagen van de Office Central des Institutions Charitables (1894) en de Commission d'Enquête sur la Bienfaisance (1895), statistieken, briefwisseling, tijdschriften en brochures en ook eigen publikaties van Varlez over het onderwerp. Interessant zijn ook de stukken betreffende de werkloosheid. Zo vinden we in het archief verslagen van het Gentse werklozenfonds (1901-1903) en van de vergaderingen van de werkbeurs van Gent (1919), tabellen van het tussengemeentelijk werklozenfonds, brochures in verband met de organisatie van de werkloosheidsverzekering (1896-1899, 1904-1906) en stukken betreffende de onderhandelingen over de oprichting van een nationaal werkloosheidsfonds. Specifiek voor Gent is er het Plan Social de Gand van de hand van Varlez met onder meer een demografisch overzicht van de industriële bevolking en van de werkloosheid in de verschillende beroepen in Gent. Voor wat zijn internationale activiteiten betreft zijn er verslagen van het Bureau de l'Association Internationale pour la Protection Légale des Travailleurs (1909) en van de Association Internationale pour la Lutte contre le Chômage (1919). Daarnaast is er een bundeltje internationale briefwisseling met Varlez als secretaris van de Société Libérale pour l'Etude des Sciences et des Oeuvres Sociales. Het archief bevat 58 nummers, opgeborgen in 5 dozen, bestrijkt de periode 1872-1929 en is raadpleegbaar mits toestemming van de dienstdoende archivaris.

PLAATSINGSLIJST

- 1 Pamfletten van Gentse socialistische vakbonden.
1897, 1901, 1906 1 omslag
- 2 Enquêteformulieren van de SK van de BWP i.v.m. de werktijd n.a.v. het “eerste congres der Belgische vakverenigingen” “den 24-25 december 1899 te Brussel”.
1899 1 stuk
- 3 Tabellen, statistieken betreffende bienfaisance publique, tableaux statistiques pour la période quinquennale 1895-1899.
1895-1899 1 omslag
- 4 Publicatie van L. Varlez. le Plan social de Gand. 1re partie: démographie industrielle. Résumé succinct.
1895 1 stuk
- 5 Brochures, catalogus, statuten.
1882, 1894, 1899, 1900, [1901], 1904 1 omslag
- 6 Persknipsels uit: La Flandre Libérale, 17/01/1907 betreffende: “Commission des hospices de Gand” en Gemeenteblad Stad Gent.
1907 1 omslag
- 7 Kaft betreffende “Pauperisme dans divers pays.”
Z.d. 1 omslag
- 8 Briefwisseling betreffende “Correspondance privée au sujet du pauperisme”.
1892, 1894, 1899 1 omslag
- 9 Brief van R. De Ridder (président Commission d’enquête sur la bienfaisance de la ville de Gand) aan Maurice bekaert (lid van de “Commission”).
1895 1 stuk
- 10 Aankondiging/folder betreffende algemene vergadering van het werk der weduwen in de Gentse hippodroom.
1893 1 stuk
- 11 Uittreksels uit statuten en folders van: Office central des institutions charitables, Office central de la charité Bordelaise.
Z.d. 1 omslag
- 12 Ontwerp (van statuten en reglementen) betreffende Société union des employés.
Projet d’affiliation à la caisse de retraite de l’état.
[1892], 1902 1 stuk
- 13 Ontwerp: Règlements et statuts proposés pour un comité pour l’organisation de la Charité.
Z.d. 1 stuk

- 14 Notities van Louis Varlez betreffende travaux de la commission royale de la bienfaisance (1900).
Z.d. 1 stuk
- 15 Verslagen van de commission d'enquête sur la bienfaisance, reglement, statuten betreffende office central de la charité bordelaise.
1895, z.d. 1 omslag
- 16 Rapport de Ville de Gand. Fonds de chômage. Rapport sur le fonctionnement du fonds pendant la première période d'organisation.
1901-1903 1 omslag
- 17 Brief van het kabinet van Gouvernement van Oost-Vlaanderen aan Maurice Bekaert.
1895 1 stuk
- 18 Notities van Varlez over genootschap St. Vincent de Paul.
Z.d. 1 omslag
- 19 Tabel, statistiek over uitgaven van bij het Werklozenfonds aangesloten verenigingen. (door Varlez).
Z.d. 1 stuk
- 20 Notities: Office central des institutions charitables. Carnet de renseignements.
[1894] 1 omslag
- 21 Notities van Varlez over diverse items i.v.m. liefdadigheid o.a. notities voor een bibliografie over sociale zekerheid.
Z.d. 1 omslag
- 22 Pauperisme et assurance. Bibliographie (door Louis Varlez).
Z.d. 1 omslag
- 23 Bilan concernant à Parti Ouvrier Belge. Conseil général. Bilan des recettes et dépenses. Cotisations percues pour l'année 1898 et souscriptions diverses (date des paiements, localités, noms des groupes et députés, périodes, nombre de memebres, recettes).
Z.d. 1 stuk
- 24 Studie (onuitgegeven) van Louis Varlez betreffende plan social de Gand, Le chômage dans les divers métiers à Gand.
Z.d. 1 stuk
- 25 Notities, knipsels van Louis Varlez bij Le plan social de Gand, brief van Jan Samijn aan Louis Varlez, pamflet van de metaalbewerkerbond van Gent.
1900 1 omslag
- 26 Omzendbrieven, rapport, lezing, brieven, schema, verslagen, tabel.
1909, 1912, 1914, 1918, 1919, 1929 1 omslag

- 41 Boek, brochure betreffende Internationale conferentie over de werkloosheid, reglementen werklozenkassen aangesloten bij het werklozenfonds Gent.
1911 – 1913 2 stukken
- 42 Stukken betreffende kwestie van de e- en immigratie (o.a. situatie in de VS): diverse politieke en vakbondsangelegenheden.
1890, 1918 1 omslag
- 43 Stukken betreffende L. Varlez, professor in de rechten en de politieke wetenschappen.
1900-1926 1 omslag
- 44 Verslagen betreffende jury m.b.t. studie van Varlez, voorzitter werklozenfonds Gent.
1903 1 omslag
- 45 Stukken betreffende internationale vereniging voor de strijd tegen de werkloosheid.
1911 1 omslag
- 46 Stukken betreffende tewerkstelling, boekhouding diverse Gentse socialistische vakorganisaties.
1895-1904 1 omslag
- 47 Stukken betreffende wedstrijd voor de Guinard - prijs, wereldtentoonstelling Brussel, benoemingen Varlez.
1899-1919 1 omslag
- 48 Stukken betreffende L. Varlez, advocaat, hoogleraar, voorzitter werklozenfonds Gent, secretaris van de Internationale vereniging tot bestrijding van de werkloosheid (o.a. onderscheidingen).
1895-1921 1 omslag
- 49 Notaboekje betreffende theater, Franse literatuur.
Z.d. 1 stuk
- 50 Stukken betreffende kwestie van de e- en immigratie.
[1913] 1 omslag
- 51 Stukken betreffende situatie Vlaamse hogeschool Gent onder Duitse bezetting.
1916 1 omslag
- 52 Stukken betreffende resultaten verkiezingen 16, Société d'encouragement pour l'industrie nationale Parijs, Guinard - prijs, internationaal congres voor hygiëne en demografie.
1894-1906 1 omslag
- 53 Stukken betreffende vakorganisaties, onderzoek rond werkloosheidsverzekering te Gent.
1905-1906 1 omslag
- 54 Stukken betreffende werkloosheidsverzekering (Gent).
1896-1898, 1904 1 omslag

- 55 Notities betreffende Guinard - prijs 1911, werkloosheidsvergoeding.
[1908] 1 omslag
- 56 Stukken betreffende Guinard - prijs 1911, werkloosheidsvergoeding.
1908, 1912 1 omslag
- 57 Stukken betreffende onderhandelingen over de oprichting van een nationaal werkloos-
heidsfonds.
1914-1915 1 omslag
- 58 Tabellen m.b.t. enquête over lonen in Gentse metaalnijverheid, "Tableaux récapitulatifs" per
deelgroep van metaalbewerkers.
Z.d. 1 pak

OVERGEBRACHTE STUKKEN

Le Bien Public, 13 mei 1898

Bulletin de l'assistance par le travail de Marseille, maart 1895

De Dokwerker, 1902 (IX), nr. 2 (is bij collectie gevoegd)

De Gentenaar, 1 augustus 1884

Notarieel annunciënblad van Gent en omstreken, 5 juni 1892

Office central de la charité Bordelaise, juli 1893 en juni 1895

Société libérale pour l'étude des sciences et des oeuvres sociales. Bulletin nr. 6

Le Travail, organe syndical des métiers de la vallée de la Vesdre 3 mei 1902

La violette, bulletin mensuel, organe de la philanthropie Belge juli en september 1895

Volksblad, 13 december 1872